

MASTER MÉTIERS DE L'ENSEIGNEMENT, DE L'ÉDUCATION ET DE LA FORMATION

Mention 1er degré

MÉMOIRE DE RECHERCHE

Parcours

Professeur.e des écoles

Titre du mémoire

La plaça de la cultura dins las classas bilinguas : la cultura coma supòrt indispensable per l'ensenhament/aprendissatge de la lenga.

Présenté par

OUALLET Elina

Mémoire encadré par

Directeur-trice de mémoire

Nom, prénom : Escudé, Pierre

Statut : Professeur des universités

Co-directeur-trice de mémoire

Nom, prénom : Vaissière, Stéphanie

Statut : Professeur des universités

Membres du jury de soutenance

Nom et prénom	Statut
Escudé Pierre	Professeur des universités
Vaissière Stéphanie	Professeur des universités

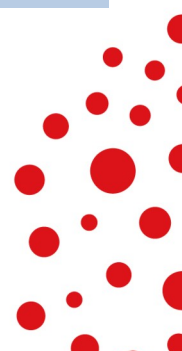
Soutenu le

21 / 06 / 2024

inspe.univ-toulouse.fr

TOULOUSE
[SAINT-AGNE • CROIX DE PIERRE • RANGUEIL]
ALBI • AUCH • CAHORS • FOIX
MONTAUBAN • TARBES • RODEZ

PROFESSEUR.E DES ÉCOLES

Somari

Introduccion generala.....	3
I- Cadre teoric e conceptual de la recèrca.....	5
1. Contèxte sus la plaça de la lenga occitana en França.....	5
a) Evolucion del sistèm educatiu francés.....	5
b) Lo fenomèn de desaparicion de las lengas.....	6
c) Lo ròtle de las institucions e associacions per preservar la lenga.....	7
2. Lo bilinguisme.....	8
a) Definicion del bilinguisme.....	8
b) Los diferents tipus de bilinguismes.....	8
c) Los atots del bilinguisme.....	9
d) L'organizacion de las classas bilinguas.....	10
3. Motivacions per l'ensenhament en classa bilingua.....	11
a) Causida del concurs e de l'ensenhament bilingue.....	11
b) Experiéncias d'estagis.....	12
4. Recèrcas sus la tematica causida	12
a) Definicions de las nocions de cultura e de civilizacion.....	12
b) Lo concept de lenga-cultura.....	14
c) Lenga e cultura dins las classas bilinguas, quins enjòcs ?.....	14
d) L'ensenhament de l'occitan : quinas diferéncias amb l'ensenhament d'una lenga estrangiera ?.....	15
e) Çò que dison los textos oficials sus l'aspecte cultural en classa bilingua.....	16
f) Interdisciplinaritat, pluridisciplinaritat e transdisciplinaritat : quinas relacions entre disciplinas e cultura ?.....	17
g) Los programas e lo sòcle comun de coneissenças, de competéncias e de cultura.....	19

h) Lo percors d'educacion artistica e culturala (PEAC).....	20
i) Lo projècte d'escòla.....	20
II- Espleches e protocòl de recuèlh de donadas.....	22
1. Reflexion sul protocòl de recuèlh de donadas envisajat.....	22
a) Contèxte general del recuèlh de donadas.....	22
b) Contèxte geografic.....	23
2) Presentacion de la metodologia aplicada e mode de recuèlh de donadas.....	23
a) Presentacion del questionari mandat als ensenhaires bilingues sus la plaça de la cultura dins lors classes : Annèxa 1.....	23
b) Las limitas del recuèlh de donadas.....	24
c) Analisis de las reponsas recuèlhidas.....	26
d) Bilanç de l'analisi.....	33
3) Cossi podèm melhor integrar la cultura en classa bilingua ?.....	34
a) Observacions de la preséncia de l'aspècte cultural dins las classes.....	34
b) D'utisses per ensenhar l'aspècte cultural dins los manuals: l'exemple de <i>Chercheurs d'oc</i>	35
c) L'exemple d'una sequéncia d'arts bastida puèi menada pendent un estagi...	36
d) Las consignas e lo contengut dels exercicis prepausats als escolans.....	37
e) La creacion d'una programacion qu'integra l'aspècte cultural.....	39
Conclusion generala.....	41
Bibliografia.....	42
Annèxes.....	45
1. Questionari de recuèlh de donadas a destinacion dels ensenhaires de classes bilinguas francés/occitan.....	46
2. Exemples de creacions dels escolans pendent la sequéncia interdisciplinari sul Drac menada en classa.....	49

Introduction

D'après Barbara Abdhelilah Bauer, "La langue est un élément constituant de la culture et en même temps vecteur de celle-ci. Une langue ne peut pas exister par elle-même, elle est liée au social, elle est ce qui nous relie aux autres". (Abdhelilah Bauer B. , 2015)

Dins aqueste memòri de recèrca, nos anam focalizar sus las classas bilinguas francés/occitan e mai precisament sus la tematica de l'aspècte cultural qu'es indissociable dins lo procediment d'ensenhament/aprendissatge d'una lenga. La tematica sera la seguenta :

La plaça de la cultura dins las classas bilinguas: la cultura coma supòrt indispensable per l'ensenhament/aprendissatge de la lenga.

Aqueste memòri es estat fach sus las doas anadas de master MEEF premier gra bilingue occitan. Las diferentas recèrcas prenon apuèch sul cadre teoric apregondit pendent la formacion e sus las experiéncias praticas viscudas sul terrenh, pendent los estagis notadament.

D'aqueste biais, me sembla important d'evocar mon percors e d'explicitar mon enveja e mas motivacions d'ensenyar dins de classas bilinguas. D'en primièr, soi estada escolarizada dins una escòla bilingua francés-occitan tré la mairala. Aquò m'a permès d'en veire los benefices e m'a balhat l'enveja d'ensenyar a mon torn en occitan. Estimi que la lenga occitana m'a portat fòrça causas dempuèi aquestas anadas. Ai pogut desvolopar de competéncias en lenga mas pas sonque. En efiech, la lenga representa tanben tota una cultura. Per ièu, aquò es una riquesa e es a través la lenga que podèm melhor comprene l'istòria e lo patrimòni del mond que nos enròda.

Anam dins quelques meses, ensenyar dins de classas bilinguas, per nosautres en occitan e francés. Es donc evident de se pausar de questions sul fonccionament d'aquestas classas e sus tot çò qu'es ligat al bilingüisme d'un biais mai larg. Aprèp los primièrs estagis efectuats dins de classas bilinguas, me soi pausadas mantunas

questions. Çaquelà, la tematica de la cultura es demorada dins mon cap e aviái enveja d'apregondir lo subjècte.

Aital, es a l'entorn del ligam entre la lenga e la cultura que li es associada, qu'ai decidit de me focalizar. Me soi demandada: Quin es lo ligam entre la lenga e sa cultura en classa bilingua ? Podèm ensenhar una lenga sens sa cultura ? De quin biais podèm far dintrar dins l'escòla la cultura associada a la lenga ? Cossi augmentar l'immersion mercé a la cultura ? Quin es lo ròtle de l'environment dins l'aprendissatge d'una lenga ?

Fin finala, totes aquestes questionaments m'an ajudat per bastir la problematisacion seguenta:

Perque e cossi en classa bilingua, ligar l'ensenhament/aprendissatge de la
lenga amb sa cultura ?

Per respondre a aquesta problematica, una primièra partida sera consacrada al cadre teoric e conceptual de la recèrca e una segonda partida presentarà lo recuèlh de donadas de terren fach pendent las doas anadas de master.

I- Cadre teoric e conceptual de la recèrca

Dins aquesta partida del memòri, anam dins un primièr temps constatar l'evolucion de la plaça de la lenga occitana en Franca, puèi adordarèm la noccion centrala de bilinguisme amb las rečercas ja menadas sul subjècte. Enfin, nos centrarèm sul subjècte d'aqueste memòri per prepausar un cadre teoric avans de far las recèrcas de terren que seràn desvelopadas dins un second temps.

1) La plaça de la lenga occitana e de sa cultura en França

a) Evolucion del sistèm educatiu francés

La plaça de la lenga occitana dins la societat a fòrça cambiada dempuèi lo sègle darrièr. En 1882, las leis Ferry rendon l'ensenhament primari gratuit, obligatòri e laïc dins los establiments publics. Çaquela, lo francés ven la lenga oficiala impausada a l'escòla e bota de costat l'occitan, qu'es per una bèla majoritat d'estajans del país d'òc, la sola lenga parlada. De fach, los escolans an pas pus lo drech de parlar lor lenga a l'escòla jos pena d'aver de puniccions coma la del senhal. Aital, lo sistèm educatiu francés provoca una reculada importanta de l'occitan pel biais d'una politica de denigrement e de culpabilizacion del occitanofònes. Dempuèi, la plaça de l'occitan a l'escòla a fòrça evoluida, notadament mercé a de leis coma la lei d'orientacion sus l'educacion, del 10 de julhèt 1989, que confirma la plaça de las lengas regionalas dins la formacion dispensada pel sistèm educatiu. Enfin, es en 1989 que son creadas las primièras classas bilinguas publicas dins las vilas de Sant Africa e d'Albi.

Mai recentament, foguèt aplicada la lei Molac. Aquesta lei, promulgada lo 21 de mai 2021, a per objectiu de protegir las lengas regionalas en Franca e de las promulgar dins tres domenis: lo patrimòni, l'ensenhament e los servicis publics. De mai, aquela favorisa l'accès a un ensenhament immersiu dins las escòlas. Aital, podèm veire que las lengas regionalas an encara lor plaça dins la societat francesa malgrat los periòds difícils del sègle passat e que lor transmission se deu de continuar, subretot se agacham las estudis sul fenomèn de desaparicion de las lengas.

De mai, la censura dels elements sus l'immersion a menat a la Circulària del 14 de decembre de 2021. Aquela autoriza l'immersion , çò que la fa passar d'una "noccion ideologica nociva" a una noccion didactica que questiona. Aital, aqueste tèxte institucional insistís suls biais d'ensenshar la lenga, siá amb un ensenhament que respecta la paritat orari ebdomadari, siá per immersion qu'es definida coma un "ensenhament qu'assòcia l'utilizacion de la lenga regionala e la de la lenga francesa per arribar lèu a un certana aisidènça lingüistic dels escolans dins las doas lengas." (Circulària del 14 de decembre de 2021) Pasmens, dins los dos cases, l'objectiu es lo meteís : es "d'assegurar una mestresa equivalenta del francés e de la lenga regionala".

b) Lo fenomèn de desaparicion de las lengas

Ara, l'occitan compta entre dos e trèrs milions de locutors, a de gras de mestresa de la lenga que varian. Aquèste nombre es pas gaire naut. Podèm per exemple comparar amb lo chineu que compta un miliard de locutors. Coma l'explica l'article La diversité linguistique : un atout pour l'humanité, del lingüiste britanic David Crystal, l'UNESCO vòl alertar sus la disparicion de las lengas. Es per aquò que los cercaires an destriat sièis nivèls de vitalitat de las lengas regionalas. Cada lenga es un biais de veire lo mond que nos enròda. Es aquò que fa la diversitat.

Lo fenomèn de disparicion de las lengas dins lo mond es un fenomèn qu'a totjorn existit mas lo mai inquietant, es qu'aqueste s'accelera. En efiech, de nombrosas lengas desapareisson cada anada. Las lengas naisson, vivon, cambian e de còps, s'atudan. Segon las estimacions, una lenga morís totes los quinze jorns. Son subretot las pichonas lengas, qu'an lo mens d'interlocutors, que son pertocadas per aquesta problèmatica.

De mai, subretot dempuèi lo sègle XXI, los locutors de la lenga occitana son de mens en mens nombroses per çò que la transmission per la familha es mai febla. Lo dangièr es present quand l'occitan es pas pus una lenga mairala, parlada d'en primièr amb la familha. Fin finala, la preservacion de la lenga es donc un enjòc major per lutar contra lo fenomèn de disparicion de las lengas.

En efiech, una lenga es ligada a una cultura. Se una lenga es menada a disparéisser, son patrimòni dispareis pauc a pauc amb ela. Çaquela, las lengas permeton de veire lo mond d'un biais diferent e de descobrir d'autres biais de viure, d'autres cotumas.

c) Lo ròtle de las institucions e associacions per preservar la lenga

L'ensenhament de las lengas es un trabalh essencial per las far viure. La transmission es una etapa obligatòri per contunhar d'aprene la lenga de generacion en generacion. Per assegurar aquèste ròtle, diferentas institucions e d'associacions se mobilizan. Al nivèl del sistèm educatiu, es lo cas, per exemple, de las classes bilinguas sus laquelas nos anam focalizar dins aquete memòri de reça. Aital, per respondra an aquesta demanda, lo Concors especial de Recrutament dels Professors de las Escòlas en lenga regionala es estat creat en 2002. L'objectiu d'aquel es d'augmentar la ressorga d'ensenhaires occitanofons.

Tamben, podèm prene d'exemples coma d'associacions qu'intervenon al nivèl departamental coma l'Alcòc o Oc-bi en Tarn e Garona o l'associacion Adoc12 en Avairon. Aquelas permeton tanben d'integrar de temps d'occitan dins d'escòlas que son pas bilinguas dins l'objectiu d'iniciar d'autres escolans a la lenga.

De mai, podèm per exemple citar d'organismes coma l'Ofici Public de la Lenga Occitana, nascut en 2016, que joga un ròtle dins la promocion de la lenga e de sa cultura notadament mercés a d'alianças amb las collectivitats territorialas, los establiments escolars e d'associacions.

Fin finala, podèm veire que las institucions e las associacions an lo poder de continuar de far viure las lengas regionalas. Avem pogut veire l'evolucion amb de leis mai recentas coma la lei Molac que mostra una bèla avançada per la lenga. Ara nos anam focalizar sus l'enseignement bilingue.

2) Lo bilingüisme

a) Definicion del bilingüisme

D'aprèp lo lingüiste allemand Harald Weinrich, "Le bilinguisme est une autre façon de voir le monde et une méthode "douce" pour en acquérir une vision plus riche dès l'âge le plus tendre." Per començar, vos vau definir la nocion de bilingüisme. Segon la psicolinguista Bijeljac-Babic, lo bilingüisme se pòt definir coma "l'utilisacion en alternancia d'al mens doas lengas per un meteís individu." (Bijeljac-Babic, 2017). D'un autre biais, es lo fach de poder comunicar dins doas lengas diferentas segon sos besonhs. Çaquela, lo bilingüisme es pas similar per totes. En efiech, aquel pòt mostrar de variacions d'una persona a l'autra, amb de gras de mestresa de las lengas que pòt èsser diferent. La definicion de la nocion pòt donc cambiar d'un cercaire a l'autre. De mai, parlarem de plurilingüisme quand i a mai de doas lengas.

b) Los diferents tipas de bilingüismes

Per apregondir aquesta nocion, podèm dire qu'existís diferents tipas de bilingüisme. D'en primièr, lo bilingüisme precòç, que pòt èsser simultaneu (aprendissatge de doas lengas tré la naissénça, çò que mena a un bilingüisme fòrt) o consecutiu (aprendissatge parcial d'una lenga seguit d'una segonda lenga pendent la pichona enfança amb un desvolopament lengatgièr en partida bilingue). Dins los dos cas, lo bilingüisme se met en plaça avans l'aprendissatge de la lectura, a l'entorn 6 ans.

Tamben, es important de notar que l'aquisicion del langatge se fa subretot entre 0 e 3 ans, notadament amb la reproduccion de sons, amb l'aprendissatge de la comunicacion e amb la construccion de frasas. Aital, es melhor de menar en çò de la segonda lenga lo mai lèu possible.

Lo second tipe de bilingüisme es lo bilingüisme tardiu que se fa aprèp l'aprendissatge de la lectura. Son desvolopament es basat sus las coneissenças ja aquesidas dins la primièra lenga.

Aquestas informacions son estadas tiradas de la conferéncia intitulada *Bilinguisme: acquisition et avantages*, menada per la doctora en psicologia Jannika Làxen e del film *Apreni amb doas lengas*, qu'explica los avantages del bilingüisme e qu'es estat producit per l'Academia de Tolosa e la region Miègjorn Pirenèus. Aquestes supòrts mostran que lo fach de parlar doas lengas, mai que mai precoçament, a de nombroses atots. Aital, podèm listar los avantages del bilingüisme que son estat mes en evidéncia per las recèrcas menadas.

c) Los atots del bilingüisme

Primièrament, quand parlam doas lengas, sèm confrontats a doas culturas diferentas. Aquò permet una dubertura a la lenga e a sa cultura. De mai permet una dubertura a d'autres sonoritats que son la proba de la diversitat de las lengas. Aital, un dròlle bilingüe trobara pas los autres diferents o estranhs se parlan una altra lenga. Aquò mèna a mai de tolerància e de flexibilitat envèrs los autres.

L'aprendissatge bilingue precòç es tamben un avantatge sul plan pedagogic per çò que los dròlles an costuma d'aprene de causas novèlas e donc an pas paur de se lançar per parlar una altra lenga. Aprenon lèu e es pas un esfòrç per eles d'aprene la lenga. Lo linguiste Gilbert Dalgalian partaja aqueste opinion e dis que "una lenga se pòt aprene a tot atge, mas de l'aver apresada d'un biais aborriu, aquò es una formacion d'una importància caporala." (Dalgalian, 2009) e explica dins sas entrevistas que lo cervèl d'un mainatge es different un còp qu'a passat l'atge de set ans.

Aquò rejónh los avantatges qu'existisson sul plan psicologic. En efiech, aquestes mainatges an pas paur de parlar e de far de decas. Es notadament per aquèsta rason que se lançan cap a de causas novelas. Aprenon per l'ensag/error que permet d'anar mai luènh a partir de çò que descobrisson. De mai, quora aprenèm las lengas, aprenèm per lo jòc, qu'a un ròtle important e que permet d'aver mai de facilitat per aprene.

Per acabar, podèm evocar los avantatges neurofisiologics. En efiech, mai sèm joves, mai lo cervèl es plastic e s'adapta a la novetat. Es donc melhor d'aprene lo mai leu d'autres lengas. Gilbert Dalgalian nos dis que "las caracteristicas del cervèl

del mainatjon fan que l'aprendissatge aboríu d'una lenga a una valor formatritz pel seu cervèl, fòrça mai prigonda, mai duradissa, mai rica." (Dalgalian, 2009). Aital, l'aire de Broca, qu'es la zòna motrica del langage situada dins lo cervèl, se construis d'un biais diferent per un enfant bilingüe aboríu. Aquesta zòna, que gerís doas lengas, es per consequéncia mai importanta e mai rica.

Caquelà, lo bilinguisme foncciona mercés a d'autres paramètres que son de prene en compte. Podèm aquí citar la bona mestresa de las nocions linguísticas e didacticas, los gestes professionnals que devon èsser adaptats o encara la motivacion. De mai, la valorizacion de las lengas dins lo mitan social es tamben essenciala per portar de sens a l'aprendissatge de la lenga.

Aital podèm veire que lo bilinguisme a sos atots mas que lo cal menar en prenent en compte totes los paramètres que i son ligats.

d) L'organizacion de las classas bilinguas

Ara, nos podèm demandar cossi se desvolopa lo bilinguisme dins lo contèxte escolar, dins las classas bilingüas.

La circulara del 14 de decembre 2021 insista suls avantages de las classas bilingüas. "L'enseignement bilingue français-langue régionale contribue au développement des capacités intellectuelles, linguistiques et culturelles des élèves." (Ministère de l'Education nationale). D'uèi, mai o mens 80 establiments primaris publics prepausan un ensenhament bilingue francés/occitan dins l'Academia de Tolosa. (donadas del siti de l'Academia de Tolosa). Aqueste dispositiu pòt èsser seguit tré la mairala e resulta d'una causida volontaria de la part de las familhas.

L'ensenhament balhat dins aquestas classas es dich "a paritat orària" amb la mitan de las activitats ebdomadarias menadas en francés (12 oras) e l'autra mitan en occitan (12 oras tamben). L'objectiu d'aquestes dispositus es d'arribar a una mestresa equivalenta de las doas lengas.

En çò que concernis l'organizacion, aquela es definida segon las escòlas. La maja part del temps, l'ensenhament de las doas lengas es deseparat en mièjas-jornadas amb de disciplinas dichas "non-lingüísticas" ensenhadas en occitan (sovent las matematicas, l'espòrt, las sciéncias, la geografia, las arts) e d'autras ensenhadas en francés. Los programas son los meteís que per las autras classas. La sola diferéncia es la lenga dins la quala son traitats.

Los ensenhaires de classas bilinguas utilizan alara una pedagogia activa en espleitant de palancas entre las lengas. Aital, cada aprendissatge s'afortís al contact de las doas lengas.

3) Motivacions per l'ensenhament en classa bilingüa

a) Causida del concurs e de l'ensenhament bilingue

D'aprèp las resultas de las enquistas menadas per l'OPLO, un pauc mai de uèch personas sus dètz son favorablas al desvolopament d'una ofèrta d'ensenhament de l'occitan, de la mairala al liceu. De mai, 41% d'entre elas son tamben favorable a un aprendissatge de l'occitan tot al long de la scolaritat, de la mairala fins a l'universitat. Aquestes chifres permeton de veire que las espèras en terme d'ensenhament de l'occitan son presentas e que i cal respondre. Es en partida per aquesta rason qu'ai decidit de passar lo concurs de recrutament dels professors de las escòlas bilingue occitan que permet, un còp obtengut, d'ensenyar dins d'escòlas bilinguas. Los nombroses beneficis de bilinguisme explicitats anteriorament m'an tamben convencuda qu'aquesta alternativa al monolingüisme deu continuar de se desvolopar.

Lo fach d'ensenyar dins aquestas classas me permetrà de transmetre la lenga e sa cultura e de prene en compta totas las especificitats d'aquestes dispositius que contribuisson a la reussita dels escolans.

b) Experiências d'estagis

Aquesta motivacion per l'ensenhament bilingue a continuat de se desvolopar amb los estagis efectuats pendent las doas anada de master. Avèm agut l'escasença d'observar los très cycles d'ensenhament e de veire las especefititats de cada nivèl. Aquestas experiéncias son estadas beneficas d'un punt de vista personal per çò que ai pogut menar de sesilhas d'ensenhament e èsser confrontada a la realitat del mestier. De mai, las discutidas menadas amb los ensenhaires bilingues son estadas plan interessantas per se poder melhor projectar dins lo mestier.

D'aqueste biais, ai decidit per l'anada de master 2 de demandar d'aver una classe en responsabilitat un jorn per setmana, en alternancia amb l'INSPE, per me permetre de multiplicar las oras de practicas sul terrenh e d'akesir de novèlas competéncias.

Anam ara tornar al còr del subjècte d'aqueste memòri que porta sus la tematica de la cultura.

4) Recèrcas sus la tematica causida

a) Definicions de las nocions de cultura e de civilization

La nocion de cultura ven del latin "cultura", que significa "abitar", "cultivar", "onorar". Aital, la cultura se refera d'en primièr a l'activitat umana amb un term utilizat per parlar e l'accion de cultivar la tèrra. Ciceron es lo primièr a ligar lo mot cultura amb l'èsser uman quand dis "Un champs si fertile soit-il ne peut être productif sans culture, et c'est la même chose pour l'humain sans enseignement" (Tusculanes, II, 13)

Aquesta notion polisemica e es estada definida al fial dels sègles per de nombroses cercairas, notament en filosofia, en sociologia o encara en etnologia. Totes donan pas la meteissa definicion. L'UNESCO definis la cultura coma "l'ensemble des traits distinctifs, spirituels et matériels, intellectuels et affectifs, qui caractérisent une société ou un groupe social. Elle englobe, outre les arts et les lettres, les modes de vie, les droits fondamentaux de l'être humain, les systèmes de

valeurs, les traditions et les croyances.» (Déclaration de Mexico sur les politiques culturelles. Conférence mondiale sur les politiques culturelles, 1982). La definicion torna prene los diferents aspèctes que dintran dins la nocion, a saber: la dimension materiala, la dimension intelectuela, la dimension afectiva e la dimension espirituala.

Aquesta nocion plan larga pòt èsser mesa en comparaison amb la nocion de civilizacion qu'es definida per Serge Sibel coma "L'ensemble des caractères propres à la vie culturelle et matérielle d'une société humaine: cette dernière pouvant se répartir dans le temps comme dans l'espace, en plusieurs groupes organisés, régis par des règlements et des lois". (Sibel)

Aital, podèm veire que los dos termes son proches quitament se la civilizacion engloba una dimension mai large que la cultura. Çaquela, dins los textes institucionals, es la nocion de cultura qu'es utilizada quand parlam de l'ensenhament de las lengas. Aqueste memòri virara alara a l'entorn d'aquesta nocion.

De mai, aquestas definicions permeton de comprene que la lenga constituís una partida de la cultura, creada pels membres d'una comunautat per comunicar entre eles. Mas, cada lenga es pas clausonada, coma l'explica Humboldt, "Les langues agissent bien au-delà de toutes les générations des nations auxquelles elles appartiennent, en entrant en contact tôt ou tard avec d'autres langues." (Humboldt, 2000).

Podèm aici ciutar lo manual *Euromania*, que se presenta jos la forma d'un fichier a destinacion d'escolans de cicle 3 e que prepausa d'activitats disciplinaris (en sciéncias, en istòria-geografia, en matematicas, en tecnologia) declinadas en 7 lengas (occitan, catalan, espanhol, francés, roman, italian e portuguès). Aquel a per objectiu de declausonar las lengas en prepausant una "metodologia de l'aprendissatge disciplinari en intercompreneson de las lengas romanas" (Escudé, 2012).

Fin finala, lo linguiste Robert Galisson prepausa una definicion de la cultura que prend en compte sos diferents aspèctes. Dis que "la culture renvoie d'une part au culturel, d'autre part au cultivé." (Galisson, 1988) Aquesta definicion desepara la cultura en dos amb d'un costat lo "culturel" que corespond a la cultura del quotidian amb los comportaments d'un grop social, e, d'un autre costat, lo "cultivat", tamben

apelat “cultura savanta” per d’unes, que conçernis tot çò que vira a l’entorn de la literaturia, de l’istòria, de l’arquitectura, de la musica, etc. Podèm donc comprene qu’en classa, cal ligar çò que releva del social e çò que releva del cultural dins l’entorn dels escolans.

b) Lo concept de lenga-cultura

Al sègle XIX, lo filosof W. Humboldt introduis lo concept de “lenga-cultura”. Las duas nocions son ligadas entre elas per çò que la cultura se veicula a travers la lenga. De mai, la lenga representa e permet de parlar de la cultura que l’enròda.

La lenga pòt existir sens considerar sa dimension culturala mas aquela perdriá una partida d’ela meteissa. Es per aquesta rason que los dos aspèctes son ligats dins los textos institucionals. Aital, anam veire cossi son ligats d’un punt de vista didactic.

c) Lenga e cultura dins las classes bilinguas. quins enjòcs ?

Çò primièr, per respondre a aquestas questions, un apregondiment del subjècte es indispensable. Dins los dispositius bilingues, podèm far la distincion entre l’aprendissatge de la lenga e la cultura que li es associada.

L’aprendissatge d’una lenga passa per lo fach de saber la legir, la parlar e l’escriure. En classa, aquò es ligat amb las cinc activitats lengatgièras del CECRL (cadre européen de référence pour les langues). La partida de la circulara del 14 de decembre 2021, sus l’ensenhament de las lengas e de las culturas regionalas, rampèla que los nivèls de competéncia en lenga esperats en classa bilingua son superiors rapòrt a los dels percors monolingües. Aital, en seccion bilingua, cal aver aquesit “al mens lo nivèl A2 dins totas las activitats lengatgièras e B1 dins mantunas d’entre elas a la fin del cicle 3”, alara qu’en classa non bilingua, es demandat d’aver “al mens lo nivèl A1 dins las cinc activitats a la fin del cicle 3”.

Fin finala, lo CECRL insista suls enjòcs de l’aprendissatge de las lengas: “Les compétences linguistiques et culturelles relatives à chaque langue (...) permettent à l’individu de développer une personnalité plus riche et plus complexe et d’accroître

sa capacité à apprendre d'autres langues et à s'ouvrir à des expériences culturelles nouvelles" (Introduction CECRL). Podèm alara comprene que las competéncias linguísticas e culturalas son aquésidas amassas al fial de l'aprendissatge d'una lenga.

d) L'ensenhament de l'occitan: quinas diferéncias amb l'ensenhament d'una lenga estrangiera ?

L'ensenhament de l'occitan pòt pas èsser comparat a l'ensenhament d'una lenga estrangiera coma l'anglès o lo chinèu per exemple. En efiech, aquela es una lenga regionala qu'es parlada a l'interior del país e dins las zonas geograficas prochas coma l'Itàlia e l'Espanha (mai que mai dins Val d'Aran). Los estajans son alara dins un banh linguistic e l'occitan fa ja partit de lor quotidian d'un biais mai o mens explicite segon las personas. Carmen Garabato, professora en sciéncias del langatge a l'universitat de Montpelhièr nos explica aquò en citant una partida de la Prefacia del manual Oc-ben que dis que "L'originalité de l'enseignement de l'occitan, par rapport à celui des langues étrangères, vient de ce qu'il s'appuie sur un socle d'habitudes culturelles, de pratiques langagières, de savoirs spécifiques que l'élève peut trouver autour de lui ou dont il est lui-même porteur, même s'il n'en a pas toujours conscience » (Préface d'*Òc-Ben*, 2003)

Çaquela, los dispositius bilingues s'arestan pas sonque a la lenga. Balhan tamben una importància a tota la cultura que li es associada e que permet tamben de caracterizar aquesta lenga. Per consequéncia, lo fach d'aver un environament portaire es important. En efiech, permet de trobar de traças de la cultura occitana que pòdon servir de supòrt dins la classa e qu'apartenon al mitan ont vivon los dròlles. Pensi per exemple a la literatura, a l'istòria, a l'arquitectura, a las valors e la practicas (esportivas e culturalas) mas tamben als esveniments coma lo teatre e los concèrts, que fan viure a l'encòp la lenga e sa cultura. Fin finala, lenga e cultura son ligadas entre elas e forman un tot.

Lo linguiste Gilbert Dalgalian parla de l'importància de l'environament dins son entreten fach en 2009. Per el, "l'acquisition d'une langue, surtout si elle est précoce, exige un vécu. Il faut un vécu de l'enfant. Et ici à Toulouse, ce vécu sera avec le

français d'une part, et avec l'occitan. L'enfant retrouvera des éléments d'occitan dans son environnement par des locuteurs, par des lieux, par des chansons, par des rencontres festives, par différentes manifestations culturelles : il y a des éléments dans l'environnement qui persistent, qui sont vivaces. L'enfant a besoin d'un vécu : il ne faut pas se contenter de ce qui se fait à l'école, il faut que l'enfant retrouve les éléments de cette présence occitane pour justifier son apprentissage et avoir la perception de l'utilité sociale et intellectuelle de cette langue." (Dalgalian, 2009) Aital, podèm comprene mercé a aqueste passatge que l'escòla es pas lo sol actor dins l'aprendissatge d'una lenga e que cal tanben analisar lo context (geografic, istòric, cultural e social) qu'es a l'entorn de l'aprenant e que li permet de trobar un interest dins l'aprendissatge de la lenga. De mai, la lenga s'aresta pas a la sortida de l'escòla e es aquò qu'es portaire de sens.

L'enseñaire cercaire Laurent Gajo faguèt de rečercas sul fonccionament d'aquelas classas bilinguas. En efièch, dins son obratge *Immersion, bilinguisme et interaction en classe*, aqueste analisa las modalitats de l'enseñament bilingüe e introduis la nocion d'imersion, qu'es lo fach d'enseñar dins la segonda lenga d'un biais especific mas sens recórrer a la lenga primièra dels escolans. Aquò interroga sus las estrategias pedagogicas e sus la didactisacion mesa en plaça. Aquesta nocion se diferéncia de la de "submersion" ont i a pas de didactisacion especifica de la lenga e ont l'enseñament se fa del meteís biais que lo de la lenga primièra. Aital, nos podèm demandar quina didactisacion es facha dins las classas, notadament per rapòrt a la cultura de las lengas ensenhadas.

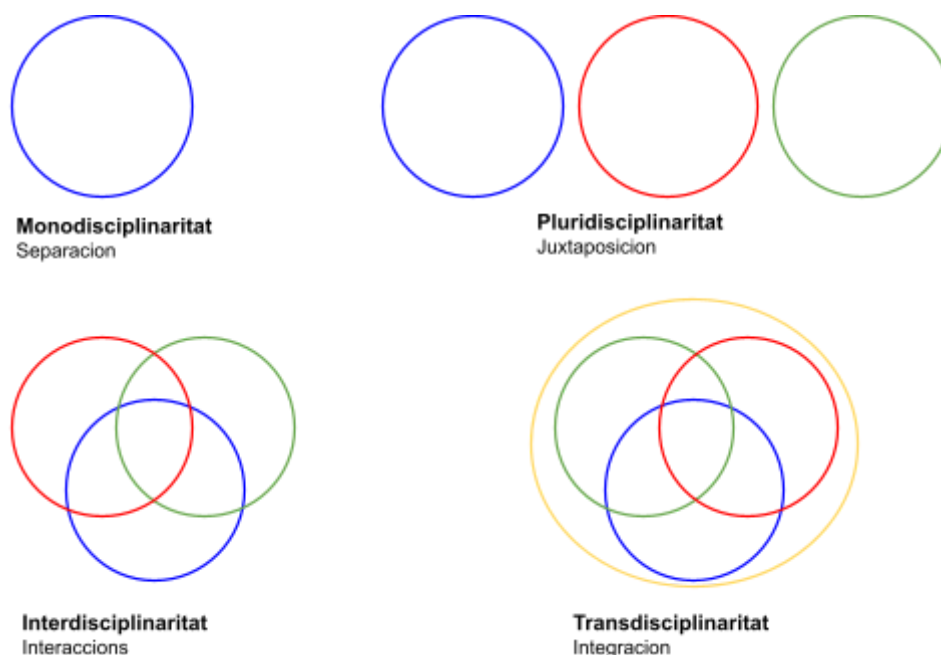
Tanben, en classa, l'enseñaire bilingue fa un trabalh de bifocalizacion (Bange, 1992) que consista d'un costat a ensenhar las competéncias dels programas (competéncia comunicativa) e d'un autre costat a introduir de punts de lenga (competéncia cognitiva que consistís a far lo ligam entre los signes linguistics). De fach, la construccion e l'integracion dels sabers linguistics e disciplinaris son lo fruch d'una interaccion complèxa mas indispensable per desvolopar lo bilinguisme.

e) Çò que dison los textes oficials sus l'aspècte cultural en classa bilingua

De mai, los tèxtes institucionals mostran plan qu'aquestes dos punts son ligats. Aqueles parlan pas jamai sonque de la lenga. Podèm citar la circulara n° 2003-090 del 5 de junh 2003, que dis que “ l'éducation nationale a poursuivi ses efforts pour développer l'apprentissage des langues vivantes régionales et la connaissance des cultures qu'elles portent, contribuant ainsi à transmettre un patrimoine national qu'il convient de connaître, de préserver, d'interroger et de faire vivre.” Aital, podèm veire que lenga e cultura son ligadas e qu'en classa bilingua, son emplegadas amassas per construir los aprendissatges. Pr'aquò, se pausa la question del biais de menar la cultura en classa, en s'apuèjant sur la lenga.

f) Interdisciplinaritat, pluridisciplinaritat e transdisciplinaritat: quinas relacions entre disciplinas e cultura ?

Las nocions d'interdisciplinaritat, de pluridisciplinaritat e de transdisciplinaritat son aparegudas successivament e resultan d'un meteiz moviment que “visa la mesa en ligam de las diferentas disciplinas.” (Lascaux, M e Morel, A, 2015) Anam dins aquesta partida definir e analisar aquestas nocions del punt de vista de las sciéncias de l'educacion, qu'an per objècte d'estudi l'ensemble dels faches educatius. L'esquèma çai jos permet de visualizar los biais d'ensènar las disciplinas. Cada cercle de color representa una disciplina.

La monodisciplinaritat correspond a una separacion entre las disciplinas. Aquelas son cloisonadas e i a pas de ligams que son faches entre elas.

La pluridisciplinaritat es l'associacion, la juxtaposicion de mantunas disciplinas que demoran cloisonadas malgrat qu'an un o d'objectius comuns. Per illustrar aquesta nocion, podèm prene l'exemple d'un projècte sus la tematica dels contes. En francés, estudiarè la literatura dels contes classics e tot çò que concernis l'univers dels contes. En lenga, la tòca sera d'escriure un dialogue d'inserir dins lo conte e en arts caldra crear la primièra de cobèrta del conte escrich. Aital, las disciplinas demoraran cloisonadas malgrat la tematica comuna e cada taca sera realizada dins una sesilha especifica a la disciplina concernida.

L'interdisciplinaritat se pòt definir coma "une démarche dans laquelle deux disciplines vont croiser leurs compétences, leurs savoir-faire, vont interagir pour permettre aux élèves de comprendre une notion, apprendre cette notion ou construire un apprentissage." (N. Reveyaz, 2016). Aquesta correspond a una interaccion entre las disciplinas a l'entorn d'un objècte d'estudi comun. Un despartimentatge entre las disciplinas es aquí efectuat. Aital, las disciplinas associadas, en gardant lors especificitats, participan a un projècte collectiu en i portant lors sabers e lors metòdes. Collabòran e escàmbian entre elas per respondre als besonhs de l'accion e de la compreson.

Enfin, lo term de transdisciplinaritat foguèt inventat per Joan Piaget en 1970. Son prefixe -trans significa a través e en delà. En efiech, la transdisciplinaritat se distinguís de l'interdisciplinaritat e de la pluridisciplinaritat per çò que aquela depassa los cadres disciplinaris. D'un autre biais, s'agís d'un ensemble de concèptes e de metòdes que depassa lo cadre abitual de las disciplinas en las "traversant". Aquò implica lo renfortiment e l'acquisicion de competéncias transversalas a las disciplinas associadas. Per exemple, la ciutadanetat qu'es aquesida al travers de mantunas disciplinas ensenhadas. Fin finala, la transdisciplinaritat permet de trabalhar sus de contenguts transversals que permetton notament de formar los escolans coma futurs escolans. La transdisciplinaritat a per tòca d'aténher un meteís objectiu per d'activitadas plan variadas qu'apartenon pas forcadament a una

disciplina. Lo professor de las escòlas, mercés a sa polivaléncia, pòt contribuïr a far de ligams entre las disciplinas, entre los sabers, e aital permetre als escolans de trobar de sens dins lors aprendissatges.

Aquestas nocions van ara ésser mesas en ligam amb l'ensenhament de l'aspècte cultural dins las classas. Aital, nos podèm demandar quina plaça la cultura ocupa a l'escòla ? Cossi es ensenhada ? Fa l'objècte d'una sola disciplina o es puslèu transdisciplinari ?

g) Los programas e lo sòcle comun de coneissenças, de competéncias e de cultura

En classa bilingua, las prescripcions oficialas son las meteissas qu'en classa unilingua. En çò que conèrnis las lengas, un temps d'ensenhament de lenga de 54 oras es previst per an, pels cicles 2 e 3. Aquò corespond a una mejana d'una ora e mièga per setmana. Aqueste merlet es pas previst per un ensenhament de la lenga occitana mas per las autras lengas vivas coma l'anglés o l'espanhòl per exemple. Çaquela, una altra solucion s'ofrís als ensenhaires bilingues que desiran aver de tempses especific de lenga occitana. En efiech, es possible de partejar las competéncias del programa, en fasent la mitat en francés e l'autre mitat en occitan. Aital los regents podon trabalhar sus de competencia coma la gramatica o la conjugason en occitan, en tot validant las prescripcions oficialas. Una comparason de las lengas es tanben possibla e aconselhada per far de ligams entre las lengas apresadas o conegudas dels escolans.

A despart del programa oficial, nos podèm penchar sul sòcle comun de coneissenças, de competéncias e de cultura, que coma son nom l'indica, daissa una plaça a la cultura. L'interdisciplinaritat es estada integrada a l'escòla primària amb la revision del sòcle comun. Abans la mesa en plaça del sòcle comun de coneissenças, de competéncias e de cultura actual, i a agut lo sòcle comun de las competéncias e de las coneissenças de 2007 (instaurat per las leis Fillon en 2005). S'organizava en 7 competéncias amb 2 competéncias que portavan sus de dimensions transversalas (competéncias socialas e civicas, autonomia e iniciativa). Çaquela, aquestas competéncias èran oblidadas o mesas a despart per privilegiar las disciplinas

principalas. Aquí perquè, la lei granda d'orientacion per la refondacion de l'Escòla de la Republica de julhet de 2013, a mes en plaça lo sòcle novèl, compausat de 5 domenis de formacion, que prepausa una vision larja e integratriç de totes los aspèctes de l'instruccion e de l'educacion.

La tòca es donc de far lo ligam entre lo sòcle precedent, qu'insistissiá sus las competéncias, e, los programas, que tornan prene essencialament lo decopatge en disciplinas. A l'interior de cadun dels cinc domenis, las coneissenças que son miradas son totjorn mesas en relacion amb de competéncias, e meton en jòc mantun camp disciplinari.

Aqueste sòcle representa una evolucion significativa cap a una interdisciplinaritat generala, amb la creacion d'aquestes domenis que van favorizar la construccion de « ponts indispensables entre las disciplinas e los programas ». Avèm ara un despartiment entre las disciplinas, valent a dire que son mesas en relacion dins l'objectiu de tractar los diferents domenis del sòcle.

h) Lo percors d'educacion artistica e culturala (PEAC)

Lo percors d'educacion artistica e culturala a per tòca de “favorizar un egal accés de totes los joves a l'art e a la cultura” (Article 1 del B.O. n°28 del 9 de julhet 2015).

Aqueste se fonda sus tres camps d'accion indissociables que constituïsson sos tres pilars : de rencontres amb d'artistas e d'òbras, de practicas individualas e collectivas dins diferents domenis artistics, e de las coneissenças que permeton l'acquisicion de marcas culturalas. Los objectius d'aqueste percors son de desvelhar la curiositat intellectualla dels escolans e d'enriquesir lor cultura personala.

Aital, la cultura occitana a la possibilitat d'ésser mai integrada mercés a aqueste percors amb per exemple la encontra amb d'artistes o d'escrivans occitans.

i) Lo projècte d'escòla

Lo projècte d'escòla es pensat pels ensenhaires de cada escòla e es mes en plaça per una durada de cinc ans. Sa tòca es de melhorar de punts precis dins l'escòla per fixar d'objectius comuns que tenon compte de la diversitat sociala e culturala dels

escolans aculhits, de la varietat del còs ensenhere, de l'especificitat de l'entornament local.

Cada projècte es definit a l'entorn de quatre aisses :

- Lo melhorament dels resultats en comparason de las competéncias del sòcle comun.
- L'educacion culturala e artistica, esportiva e umanista
- La responsa a la dificultat escolara e/o responsa als besonhs particulars.
- La vida escolara (relacion escòla-familha, comunicacion, associacion...)

D'aqueste biais, lo segond ais pòt balhar l'escasença d'inclure la cultura occitana dins l'escòla, mercés a de projèctes comuns per exemple.

Aital, vesèm que totes aquestes dispositus e espleches podon permetre de prene en compta la dimension culturala e entornamentala que prima dins las classas bilinguas e que deu ésser integrada puslèu d'un biais transdisciplinari.

II- Espleches e protocòl de recuèlh de donadas

Aquesta partida del memòri detalharà lo protocòl utilizat pel recuèlh de donadas que permetrà de respondre als questionaments e a las ipotèsas de partença. Las donadas son estadas recuèlhidas pendent las doas anadas de master e subretot pendant l'estagi fialat realizat en responsabilitat cada setmana dins una classa de cicle 2 e 3. Aqueste es lo periòd ideal per menar d'observacions, de questionaris, per reculhir de testimoniatges auprèp de personas coma los regents, los conselhiers pedagogics mas tamben los escolans e las familhas. Aqueste recuèlh de donadas sul terren permetrà de veire cossi la cultura es presenta dins las classas, notadament amb de supòrts coma los manuals utilizats pels ensenhaires, los libres, los cants, las poesias, los contes per exemple. Mas tamben per veire la plaça de la cultura en defòra de las classas amb per exemple l'organisation de sortidas escolaras coma de classas descoberta, la participacion a d'espectacles, de visitas de luòcs o de monuments que simbolizan la cultura occitana. En efiech, las classas bilinguas son situadas dins d'espacis amb un environament portaire, que cal prene en compta per respondre a la problematisacion.

1) Reflexion sul protocòl de recuèlh de donadas envisajat

a) Contèxte general del recuèlh de donadas

Pel protocòl de recuèlh de donadas, ai soscat al biais d'organisar mas reçercas per poder respondre lo mai pertinentament a ma problematica de despart. D'en primièr, mon subjècte se centra sus las classas bilinguas, totes cicles confonduts. En efiech, es una tematica de reçerca pro larg e que se pòt estudiar a l'entorn de totes los cicles d'ensenhament per çò que la cultura deu èsser presenta dins totas las classas tré lo moment ont los escolans aprenon una altra lenga. D'un autre biais, lo fach de se focalizar sur un cicle o una classa en particular redusiríá lo camp de reçerca e empachariá d'accedir a de donadas que son importantas quin que siá lo cicle d'ensenhament. Çaquela, es mai dificil d'analisar las donadas amb una classa de cicle 1 perque parlam pas de cultura a proprament parlat. En efiech, aquela es introducida d'un biais mai implicita qu'als cicles 2 e 3.

Per començar, ai cercat de resorguas teoricas e institucionals sus la tematica, que son estadas ciutadas en amont. Ai trobat d'articles scientifics, de libres, de tèxtes institucionals (leis e programas), de conferéncias o des reportatges centrats sul bilingüisme e sus las nocions de cultura e de lenga. Aquò m'a permés d'aver de novelas donadas per m'ajudar a tornar formular e apregondir ma problematisacion de despart mas tamben per soscar al biais de completar las referéncias qu'aviái. Pr'aquò, las referéncias teoricas devon èsser completadas per de donadas de terren per poder confrontar las recèrcas mai teoricas amb la realitat practica del mestier en rapòrt amb las questions pausadas pel subjècte.

b) Contèxte geografic del recuèlh de donadas

Lo recuèlh de donadas se fara a través un questionari (annèxe 1) a destinacion dels ensenhaires de classas bilinguas (totes cicles confonduts) de mantunas acadèmias. Aquò permetrà d'avèr mantunas donadas per l'analisa. Aquestas donadas seràn globalament representativas de l'ensenhament de la cultura dins las classas bilinguas, se prenèm en compte sonque las personas qu'an respondut al sondatge.

2) Presentacion de la metodologia aplicada e mode de recuèlh de donadas

a) Presentacion del questionari mandat als ensenhaires bilingues sus la plaça de la cultura dins lors classas : Annèxa 1

Lo questionari es estat bastit a l'entorn de quinze questions qu'avián per tòca de conéisser d'un biais general lo punt de vista dels regents bilingues sul subjècte de la cultura dins lors classas e sus lor vision de la question.

Per aquò far, la premièra question permetiá de contextualizar las autras responsas en demandant dins quin cicle lo regent ensenha.

Podèm despartir las questions seguentas segon de tematicas e las assemblar dins lo tablèu que seguís :

Numeròs de las questions	Tematica abordada
2, 3, 10, 13	Temps de lenga/cultura especific dins l'emplèc del temps
4, 5, 6, 7, 14	Vejaire personal sus la noccion de cultura e son ensenhament en classa bilingue.
8, 9, 11, 12, 15	Cossi (se l'es) es ensenhat l'aspècte cultural dins lor classa ?

Coma lo presenta lo tablèu, podèm regropar las questions segon tres axes que permeton d'aver una melhora vision sus l'ensenhament de l'aspècte cultural dins las classas biliguas. Per aquò far, las primièras questions (questions 2 e 3) an per tòca de saber se l'ensenhair a un temps de lenga qu'es integrat dins son emplèc del temps e quin es lo volum orari d'aqueste, se n'a un. D'aqueste biais, las questions 10 e 13 permeton de precisar se l'aspècte cultural es tractat pendent aqueste temps.

Per seguir, las questions son mai centradas sul vejaire personal dels ensenhaires en çò que concernis la noccion de cultura e son ensenhament, e se la cultura pòt èsser dissociada de la lenga o pas. Permet d'aver una vision mai globala per saber se una majoritat dels regents integra la cultura dins lor classe, e, se lo fan pas, per quina(s) rason(s) es. (veire question 14)

Enfin, las autras questions son axadas sus cossi es ensenhada la cultura dins lor classa d'un biais mai concret, notadament amb d'exemples e en donant los utisses utilizats.

b) Las limitas del recuèlh de donadas

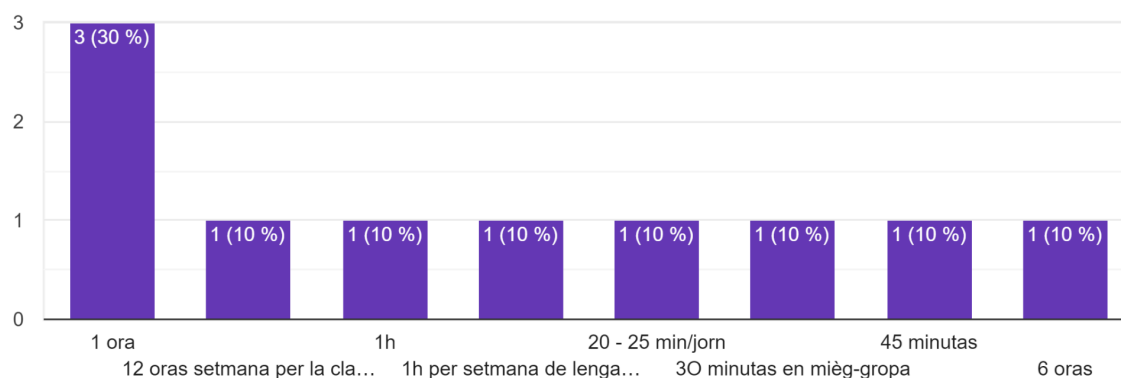
L'analisi d'aquestas donadas a permès de conéisser lo vejaire de mantunes ensenhaires bilingues. Çaquela, podèm levar qualques limitas a aqueste questionari.

D'en primièr sus l'aspècte quantitatiu, onze ensenhaires an respondut a l'enquesta, çò qu'es pas representatiu de totes los ensenhaires bilingues. Tanben, l'airal geografic interrogat correspond pas a totes las zònas ont existís d'escòlas bilinguas, es donc pas lo rebat de totes las practicas qu'existisson. En efiech, los departaments convidats a respondre èran Pirenèus Atlantics, Erau e Tarn-e-Garona, que se situisson dins las Acadèmias de Tolosa, de Pau e de Montpelhièr. Aital, sus aquestas tres acadèmias que comptan en tot dètz e uèch departaments, solament tres departaments an pogut respondre.

Segondament, qualques responsas mòstran las limitas del questionari. D'en primièr, d'unas questions son estadas mal interpretadas. Per exemple, una question demandava de donar lo volum orari consacrat al temps de lenga dins l'emplèc del temps. Aquí, d'unes an respondut 12 oras pel temps de lenga qu'es fach en occitan dins lor classa bilingua. Çaquela, la responsa esperada avià per tòca de saber quant de temps èra dedicat a un merlet especific de lenga, pendent aquestas 12 oras en occitan.

Se òc, quin es lo volum orari consacrat a aqueste temps de lenga ?

10 réponses

Tanben, totes las responsas son pas estadas completadas coma esperat, notadament las responsas que demandavan un desenvolopament. (questions 3bis e 13). Vaqui, en jaune, qualques responsas que permeton pas d'analisar las donadas.

Cossi definiriatz-vos çò qu'es la cultura occitana ? (Donatz quelques exemples)

9 réponses

Nos definis.

la lenga, lo patrimòni, la toponimia, l'art, las festas e tradicions,

un biais de viure ligat a l'heritage dels trobadors (poesia, tolerencia, convivencie etc..)

khlg

Aital, aqueste recuèlh de donadas es pas totalament representatiu e ne podèm pas far una generalitat amb sonque aquestas responsas mas permet d'aver una primièra representacion de la plaça de la cultura dins las classas e del biais de l'integrar.

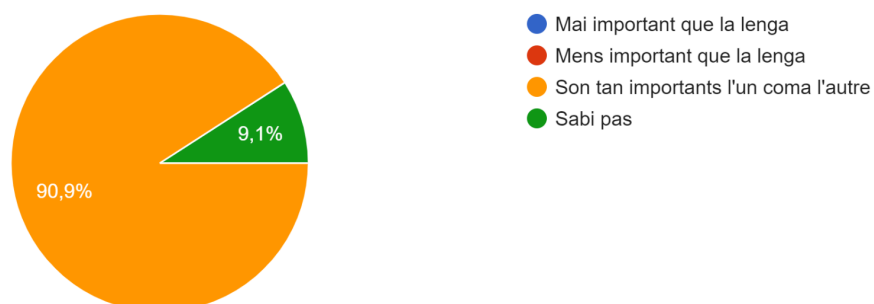
c) Analisi de las responsas recuèlhidas

L'analisi de las responsas recuèlhidas permet d'aver una primièra vision globala sus la question de la cultura en classa e sul las practicas dels ensenhaires, qu'ensenhan dins los tres cicles. Suls onze ensenhaires qu'an respondut a l'enquesta, dos ensenhan en cicle 1, sièis en cicle 2 e tres en cicle 3. Tanben, podèm supausar que d'unes ensenhan dins una classa dobla o tripla nivèl perque lo questionari permetiá d'entalhar una sola casa per aquela question, çò que constituís una limita qu'auriá pogut èsser anticipada.

D'en premièr, l'objectiu èra de recuèlhir de donadas sus las representacions dels regents bilingues sus la tematica de la cultura. Aital, las questions 5 e 7 permeton de melhor comprene lo rapòrt entre la lenga e sa cultura. Aquí, podèm veire que las responsas son unanimes. En efiech, per 90,9% dels regents qu'an respondut, l'aspècte cultural e la lenga son tant importants l'un coma l'autre. Un regent a declarat saber pas.

Per vosautres, l'aspècte cultural en classa bilingüa es

11 réponses

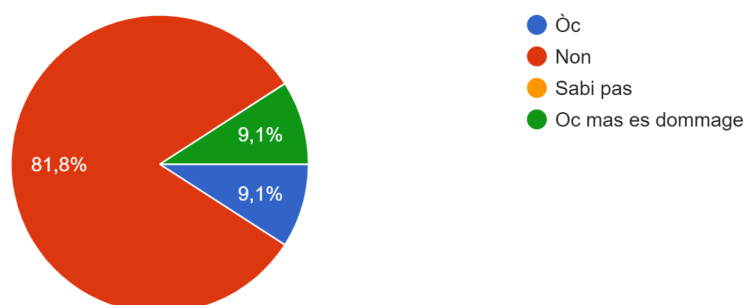
Extrach de las respensas del questionari (Annèxa 1)

D'aqueste biais, 81,8% dels ensenhaires afirman qu'es pas possible d'ensenhar una lenga sens sa cultura, contre 9,1% que pensan que l'es e 9,1% que pensan qu'es possible mas qu'es damatge.

Aital, podèm comprene qu'en classa, la cultura a tota sa plaça e qu'es ligada a la l'aprendissatge de la lenga. Nos podèm alara demandar de quin biais aquestes regents l'intègran dins la lor classa.

Podèm ensenhar una lenga sens sa cultura ?

11 réponses

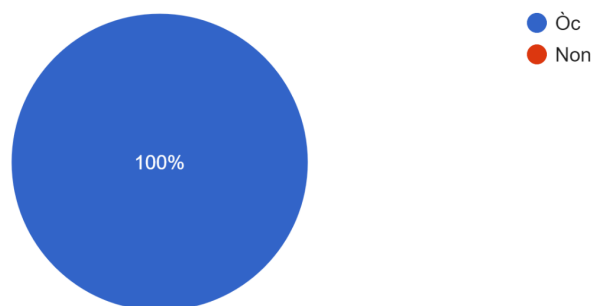

Extrach de las respensas del questionari (Annèxa 1)

Per seguir, las questions permeton de veire que sus 11 ensenhaires, 10 an un merlet especific a la lenga occitana dins lor emplèc del temps. Pr'aquò, lo volum orari d'aqueste temps de lenga vèria segon l'ensenhair. La majoritat (sièis d'entre eles) consacra entre 45 minutas e una ora per setmana pel temps de lenga occitana. Un ensenhair a un merlet de 20-25 minutas per jorn e un autre a un merlet de 30 minutas. Aital podèm veire qu'aqueste temps cambia segon l'ensenhair mas que la maja part d'entre eles i consacra environ una ora per setmana. Pr'aquò, las responsas permeton pas de saber cossi es integrat aqueste merlet en rapòrt amb las instruccions oficialas. Se, per exemple, son de competéncias de lenga que son partejadas entre las doas lengas e que son trabalhadas en occitan. En efiech, aqueste escart dins las practicas ensenhairas se pòt explicar per d'informacions oficialas pro larjas, que permeton als ensenhaires una libertat d'organizacion de l'emplec del temps, en tot respectant la paritat orària. S'agís aquí de la macro-alternança de las lengas.

De mai, totes los ensenhaires qu'an un temps de lenga dins lor emplec del temps afirman integrar l'aspècte cultural pendent aqueste, e donc ligar lenga e cultura. Aital, nos podèm demandar se la cultura es presenta solament pendent aqueste temps de lenga o se es integrada a las autras disciplinas ensenhadas.

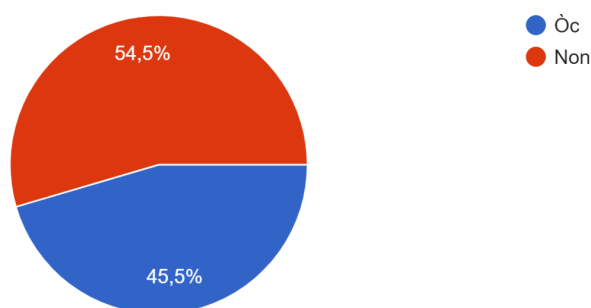
S'avètz un temps de lenga occitana, integratz l'aspècte cultural pendent aqueste temps ?
11 réponses

Extrach de las responsas del questionari (Annèxa 1)

D'aqueste biais, la question 11 del questionari permet de veire que las respostas son plan eterogenèas. Un pauc mens de la mitat dels ensenhaires (45,5%) afirman integrar l'aspècte cultural dins las autras disciplinas coma las matematicas o l'educacion fisica e esportiva, çò que mòstra que per eles, l'aspècte cultural es pas bugetat dins un merlet especific. Pr'aquò, per la majoritat (54,5%), la cultura es pas integrada, çò que pòt pausar questions. Perque l'es pas ? Per manca de temps ? Per manca de supòrts ? Perque las instruccions oficialas son pas pro precisas sus aqueste subjècte ?

Integratz l'aspècte cultural dins las autras disciplinas ensenhadas ? (matematicas, EPS, ...)
11 réponses

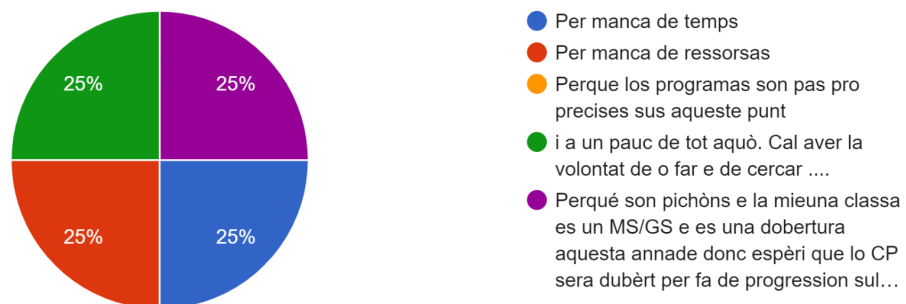
Extrach de las respostas del questionari (Annèxa 1)

La question 14 del questionari permet d'aver mai de precisions a l'entorn d'aquestas ipotèsis. Tres respostas èran ja prepausadas : lo manca de temps, lo manca de ressorsas e lo manca de precision dels programas sul aqueste punt. Podèm veire que las respostas son variadas. Çaquela, i a agut sonque quatre respostas a aquesta questions, çò que permet pas d'aver una vision pro larg. Mas, cadun a donat una rason diferenta e un regent respondèt qu'es un mescladis de tot aquò. En efiech, podèm comprene qu'integrar aqueste aspècte demanda un trabalh suplementari, amb de volontat de cercar cossi l'integrar e merces a quinas ressorsas tanben, coma l'explica un ensenheire. Enfin, una altra resposta evòca lo fach d'aver una progression sus l'annada mas tanben dins los cicles e entre los cicles (veire resposta en violet). Aquesta progression se deu construsir amb los autres regents

de l'escòla per èsser plan bastida dins la continuitat del percors dels escolans. Pr'aquò, aquò demanda un trabalh suplementari qu'implica los autres regents bilingues d'una escòla, çò qu'es pas tot lo temps aisit de far e que necessita una collaboracion importanta e indispensable.

Se integratz pas l'aspècte cultural, es per quina(s) rason(s) ? (mantunas respostas possiblas)

4 réponses

Extrach de las respostas del questionari (Annèxa 1)

Fin finala, nos podèm demandar de quin biais la cultura es integrada, pels ensenhaires que lo fan. Aquí las respostas obtengudas son variadas mas trobam de respostas que tornan per mantunes regents. Vesèm qu'es possible de la far viure per totas las disciplinas que son ensenhadas a l'escòla coma l'educacion fisica e esportiva amb de danças, jòcs, espòrts tradicionals occitans, mas tanben en musica amb de cants e instruments traditional, en geografia amb l'estudi de la toponimia, en sciéncias en mesclant la disciplina amb de tradicions coma lo blat de Nadal mas tanben en lenga amb la descoberta de tèxtes, alboms, poesias, contes en occitan per exemple. Coma lo podèm veire, la lista d'exemples es plan longa e la cultura pòt èsser integrada d'un biais disciplinari mas tanben transdisciplinari amb de projèctes variats que se pòdon tractar dins mantunas disciplinas.

Se òc, precisatz cossi l'integratz.

5 réponses

Matematicas dins d'autras lengas. Evelh a las lengas.

En questionar lo mond : lo blat de nadal, lo luòcs, la cosina,
L'art visual : las estatuas, los veirials
en lengua : las palancas
emc : escambis amb de personas de l'ephad que parlan occitan

Danças occitana, jòc d'esport occitan...

En EPS amb las danças tradicionalas, en musica amb l'as cançons occitan, en lenga amb de poesias e d'alboms o tèxtes occitans, en geografia amb la toponimia.

jòcs tradicionals, danças en activitats fisicas, musica, cants, instruments sul temps d'educacion musicala, contes et legendas sul temps de lenga, a través los projèctes de classa : cosina, bandièra/crotz occitana, carnaval e autras fèstas...

Matematicas dins d'autras lengas. Evelh a las lengas.

En questionar lo mond : lo blat de nadal, lo luòcs, la cosina,
L'art visual : las estatuas, los veirials
en lengua : las palancas
emc : escambis amb de personas de l'ephad que parlan occitan

Danças occitana, jòc d'esport occitan...

En EPS amb las danças tradicionalas, en musica amb l'as cançons occitan, en lenga amb de poesias e d'alboms o tèxtes occitans, en geografia amb la toponimia.

jòcs tradicionals, danças en activitats fisicas, musica, cants, instruments sul temps d'educacion musicala, contes et legendas sul temps de lenga, a través los projèctes de classa : cosina, bandièra/crotz occitana, carnaval e autras fèstas...

Extrach de las responsas del questionari (Annèxa 1)

D'autres exemples son estat donats per completar lo questionari e donar d'ideas d'apòrts culturals que podèm utilizar en classa, e que se pòdon adaptar a totes los cicles. Aquestes mòstran la granda diversitat de la cultura occitana dins mantunes domenis.

Quins exemples d'apòrt cultural podètz citar ?

11 réponses

Musica teatre contes bestiari

veire al dessus

l'airal geografic e son istòria...la poesia trobadenca e las valors developadas...la plaça de la femna dins la cultura òc....la tolerànça.....la musica, la dança e lo cant òc

trabalh sus de musicas (Mauresca, Nadau), artistas (Ben, Frederic Mistral)

Las danças en occitan

Veire question sus l'integracion de la cultura.

contes e personatges (drac, lop, bèstias), instruments tradicionals, fèstas/cosina (carnaval, castanhas, pescajons), musicas (de carnaval, ...), cants, jòcs

Lo drac, Los jòcs trad

Ieu m'interessí fòrç la toponimia e las istorias

Origina dels mots per exemple

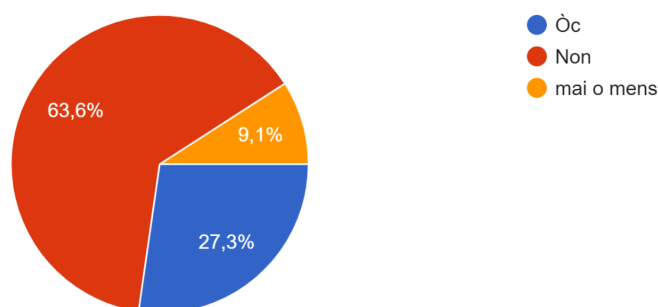
Extraches de las responsas del questionari (Annèxa 1)

Per clavar sus l'analisi de las donadas, me soi demandada cossi los regents organizavan l'ensenhament de totes aquestes punts culturals en classa. En efiech, per las autras disciplinas, de programacions son mesa en plaça e permeton d'organizar las nocions tractadas sus l'anada o sul cycle d'ensenhament. Çaquela, qué n'es per la cultura, qu'es pas una disciplina a pròpriament parlar. L'objectiu de ma question èra de saber se d'unes avián una programacion especifica a l'ensenhament cultural. Aital, las resultats permeton de veire qu'una majoritat dels regents qu'an respondut an pas de programacion qu'integra aqueste aspècte. En efiech, 63,6% afirman en aver pas contra 27,3% que n'an una e 9,1% que n'an mai o mens una. Aquò se pòt benlèu explicar per lo fach que la cultura es transdisciplinari.

Seriá estat interessant de d'accedir las programacions qu'existisson. Pr'aquò, lo questionari èra anonim donc i pas pogut aver mai d'informacions per poder demandar l'accès a aquestes documents.

Avètz una programacion especifica a l'ensenhament de l'aspècte cultural ?

11 réponses

Extrach de las responsas del questionari (Annèxa 1)

d) Bilanç de l'analisi

Fin finala, l'analisi de las resutats d'aqueste recuèlh de donadas permet de far diferents constats. D'en primièr, per la maja part dels regents, la cultura a tota sa plaça dins las classes bilinguas e pòt pas èsser deseparada de la lenga perque son dos elements que fonccionan amassa. Tanben vesèm que los ensenhaires citan un nombre important de tematicas culturalas que se pòdon trabalhar en classa, quin que siá lo domeni d'ensenhament. Enfin, vesèm que l'integracion de la cultura en classa cambia d'un regent a l'autre. D'unes l'integran unicament sus un temps especific de lenga previst dins l'emplèc del temps, d'autres l'integran d'un biais mai transversal, a través las disciplinas d'ensenhament.

Çaquela, vesèm que l'integracion d'aqueste aspècte en classa sembla pas evident par tot lo monde, per mantunas rasons citadas en amont, coma lo manca de temps e de supòrts mas tanben lo manca de precisions de las prescripcions oficialas, que daissa als regents la causida del biais d'integrar la cultura. Aquò pòt explicar las diferéncias entre las responsas recuèlhidas.

Fin finala, lenga e cultura son ligadas en classa bilingua e pas existis pas un sol biais de far coma l'avèm pogut veire amb las responsas. Son los regents que causisson lor organizacion, lors supòrts e lors metòds mercés a la libertat pedagogica.

En prolongacion d'aquestas donadas, ai soscat a diferents biais d'integrar la cultura, que van ésser desenvolopats dins la partida seguenta. Aqueste partida serà bastida en prenent en compte las responsas del questionari mas tanben las observacions fachas pendent los tempses passats dins de classas bilinguas.

3) Cossi podèm melhor integrar la cultura en classa bilingua ?

a) Observacions de la preséncia de l'aspècte cultural dins las classas

A despart del questionari analisat al dessús, lo recuèlh de donadas a començat tre la primièra annada de master, pendent los estagis d'observacion e de practica acompanhada que m'an permetes de començar a m'acostumar de prene una classa en man. D'un autre costat, ai agut l'escasença d'observar la plaça de la cultura, dins de classas differentas e per totes los cicles d'ensnhament.

Pendent aquestes estagis, ai notat totes los còps ont la cultura èra integrada. De mai, los ensenhaires de las classas m'a balhat d'autras drailhas que s'utilizon dins las classas bilinguas. Podèm dreçar la lista seguenta, qu'es indicativa e que permet de completar los exemples donats pels ensenhaires dins las responsas del questionari :

- Menar la cultura pel jòc, que permet a l'encòp de trabalhar la lenga e la cultura en tot gradant un aspèct ludic. Amb l'exemple del jòc en occitan "los 7 camins" qu'es lo jòc de las 7 familhas qu'es estat tornat inventat a l'entorn dels personatges de la mitologia pirenenca.
- En espòrt: amb las danças tradicionalas coma lo cercle circassian, en fasant de corsas d'orientacion per observar los noms de luòcs en occitan (toponimia), en fasant de jòcs tradicionals (las quilhas, lo tambornet, lo rugbi, lo jòc del beret, lo pairòl, la petanca...)

- En musica: en estudiant de cants e instruments traditional (vieila, fifre, craba, bodega).
- En estudi de la lenga per introduir los diferents tipus de textos, amb los contes traditional, los albums de joenessa, las legendas, los mites, la poesia e tamben los autors occitans coma Joan Bodon, Frederic Mistral o Louisa Paulin.
- En istòria: amb los castels cataras per exemple o l'istòria de la crotz occitana.
- En geografia: amb la toponimia qu'estudis los noms de luòcs (rius, vilatges, carièras, reliefs) e lor significacion, amb l'arquitectura especifica del territòri occitan, coma las bastidas.
- En participant a d'eveniments culturals coma los carnavals e en trabalhant sus las bestias totemicas per exemple (lo polin de Pezenas, lo camèl de Besièrs).

Fin finala, podèm veire que l'aspècte cultural pòt èsser integrat dins totas las disciplinas d'ensenhament. Çaquela, la problematica que se pòt pausar es que en classa bilingua, coma l'avèm dich anteriorament, totas las disciplinas son pas ensenhadas en occitan. Aital, nos podèm demandar cossi integrar de connaissenças culturalas en istòria per exemple alara que plan sovent, l'istòria es ensenhada en francés.

b) D'utisses per ensenhar l'aspècte cultural dins los manuals: l'exemple de *Chercheurs d'oc*

Per construsir de sequéncias d'ensenhament, los regents se pòdon apuèjar sus los manuals escolars que regropan de mutiplas ressorgas, coma d'activitats amb diferentas espleitacions pedagogicas possiblas en classa. Los manuals son donc de supòrts que pòdon èsser d'una bela ajuda. Çaquela, los manuals qu'existisson en occitan son limitats. Podèm per exemple n'en trapar en matematicas amb lo manual "Cap a las mats" o en sciéncias amb las edicions Tavernier, mas es pas lo cas per totas las disciplinas e plan sovent, aquestes son pas actualizats per correspondre als programas oficials. Aital, sovent, son los ensenhaires que tradusisson los qu'existisson en francés per los poder emplegar en classa bilingua.

Aital, me soi demandada cossi bastir de sesilhas disciplinaris en lenga occitana qu'integrarián d'elements de cultura. Aprèp mantuns questionaments auprèp d'ensenhaires, la majoritat d'entre eles m'a conselhat d'agachar lo manual Chercheurs d'oc. Aqueste manual, paregut en 2004, es estat fach per Gilbert Mercadier, Serge Carles e Monique Fauré amb l'Academia de Tolosa. Aquel s'intitula A la découverte d'un espace, d'une langue et d'une culture. Lo manual es a destinacion d'escolans de cicle 3, de collegians o de liceans mas d'elements pòdon èsser tornat pres tre lo cicle 2. Lo manual se presenta jos la forma d'un libret puslèu a destinacion de l'enseñaire e es associat a un DVD que conten 32 sequéncias filmicas (filmadas dins las diferentas regions d'occitania coma dins Val d'Aran, dins Auvernha, dins Aquitània o dins Lengadoc-Rosselhon) que fan descobrir la cultura occitana jos sos diferents aspèctes: la lenga e son istòria, la literatura, la musica, la cosina, las festas. Per cada film, de suggestions d'activitats pedagogicas son prepausadas. Lo manual es bastit segon una apròcha transdisciplinari.

Fin finala, aqueste manual pòt servir de dralha pels ensenhaires de classas bilinguas o non bilinguas. Aital, permet de far una dubertura sus la cultura qu'enròda los escolans dins lor region.

En rapòrt amb la projeccion dins lo mestier, aqueste libre pòt èsser un punt de partença per las annadas que venon, per aver d'ideas sus de sequéncias e pistas didacticass que metrai en plaça dins ma classa.

Amb l'estudi del contengut d'aqueste manual, podèm formular las primièras d'ipotèsis sul biais d'ensènhar l'istòria, que pausava question anteriorament. Ai remarcat que l'aspècte istòric se podia ensènhar per exemple en trabalhant sus la toponimia dels luòcs qu'es puslèu estudiada en geografia mas que permet de melhor comprene l'istòria (d'ont venon aquestes noms e perque). Los ensenhaires pòdon tamben prepausar d'exposats, de recèrcas, d'afichatges a l'entorn de tematicas qu'integran d'istòria.

c) L'exemple d'una sequéncia d'arts bastida puèi menada pendent un estagi

Per illustrar la presa en compte de la cultura, podèm prene l'exemple d'una sequéncia interdisciplinari qu'ai menada en master 1 amb una classa de CE2.

Aquesta dintrava dins la tematica de mon memòri de reçerca per    que   ra interdisciplinara e associava doas disciplinas: las arts plasticas e la lenga amb d'elements de cultura occitana. Aquesta sequ ncia avi  per tasca finala de far crear als escolans lor personatge del Drac a partir de material reciclat.  aquel , cali  introduir la sequ ncia d'art amb de sesilhas de lenga sul personatge del Drac, qu'  un personatge fantastic emblematic de la cultura occitana lengadociana. Aital, los escolans an trabalhat a l'enc p de competéncias de lenga amb la lectura e la compreson del conte L'enfant polit de Joan Bodon, de competéncias disciplinarias en arts amb la creacion del monstre e an tamben aquesit de coneissenças culturalas suls contes, sul Drac e sus l'escrivan occitan Joan Bodon. L'ann xe 2 permet de m  strar qualques realizacions dels escolans.

La preparacion pu i la mesa en plaça d'aquesta sequ ncia m'an perm s de melhor comprene cossi se fasi  l'articulacion entra lenga e cultura dins una disciplina qu'  non linguistica: l'art. Ai realizat l'inter s d'integrar de punts culturals dins las sesilhas d'ensenhament,    que necessita un trabalh de preparacion important per plan causir las ressorgas utilizadas, las activitats prepausadas e las modalitats de trabalh que permetran de ciblar los objectius disciplinaris, lengatgi rs e linguistics que caracterison los aprendissatges en classas bilinguas.

d) Las consignas e lo contengut dels exercicis prepausats als escolans

La cultura se p  t tanben integrar mai implicitement, merc s a las consignas e al contengut dels exercicis prepausats en classa. En efi  ch, es possible de causir ou de modificar los exercicis balhats als escolans per i integrar d'elements de cultura, coma per exemple de pichons noms occitans, de noms de lu cs del territòri d'Occitania, de monuments, de plats tradicionals. Aital, aqu  permet als escolans de se sentir mai concernits e d'aver de marcas, merc s a de donadas mai prochas de lor environament geografic e cultural.

 aquel , ai pas vist aqueste biais de far dins las classas. Es per aqueste rason qu'ai ensajat d'integrar aqueste conc pte dins ma classa, pendent mon estagi en responsabilitat, pendent de sesilhas de matematicas, dins lo dom ni de resolucion de probl mas. En efi  ch, la resolucion de probl mas permet d'integrar mai

aisidament de donadas rapòrt a la cultura, dins los enonciats prepausats, que son compausats de mantunas donadas.

Per illustrar mos prepauses, vaquí çai jos d'exemples de problèmas qu'ai modificat de biaís a integrar d'elements culturals. Aquestes son estats donats a d'escolans de CM1. Las donadas cambiadas son l'escasença de desvolopar de punts culturals pendent las sesilhas de matematicas. Per exemple, lo problèma 5 permet d'abordar amb los escolans l'arquitectura occitana amb la Catedrala d'Albi.

Complèta lo tèxte.

1) Aqueste sèr, Guilhem a preparat 50 pescajons. N'a manjat 8. Demòra encara ... pescajons per sos fraires e sòrres.

Complèta lo tèxte.

2) Aqueste sèr, Jacme a preparat 60 pescajons. N'a manjat Demòra encara 57 pescajons per sos fraires e sòrres.

Complèta lo tèxte.

3) Aqueste sèr, Joana a preparat ... pescajons. N'a manjat 5 . Demòra encara 45 pescajons per sos fraires e sòrres.

4) A l'escòla Joan Bodon, i a 128 dròllas e 117 dròlles.
Quantes i a d'escolans dins aquela escòla ?

5) Per montar a la cima de la Catedrala d'Albi, i a 257 marches. Peire a ja escalat 85 marches.
Quantas de marches deu encara montar ?

Problèmas donats a una classa de CM1

e) La creacion d'una programacion qu'integra l'aspècte cultural

Las progressions e programacions son dos utisses que servisson als ensenhaires per l'ornanizacion dels aprendissatges dins lo temps, per tal de planificar l'ensenhament de totes los domenis, los jos-domenis e las matèrias. Per definicion, la progression compren un encadenament de sequéncias, portant un òrdre dins los aprendissatges, un itinerari, de passatges obligats, de tempses de sintèsi, de bilancs. La programacion consistís a plaçar los aprendissatges, previstes dins l'òrdre de la progression, dins l'encastre del calendari escolar. Aquestes utisses pòdon èsser bastits sus un cicle d'aprendissatge per assegurar la continuitat dels aprendissatges sus un periòd mai long qu'una annada escolar. Aquestes dos espleches son sovent eissits d'un trabalh d'equipa previst en conselh de cicle.

Dins las classes bilinguas, ai pogut observar que de programacions e de progressions èran fachas per las diferentas disciplinas. D'unas integravan de nocions culturalas mas èra pas lo cas de totes. D'ensenhaires m'an explicat las integrar pendent lo temps escolar, sens aver de programacion especifica. Aqueste constat es tanben estat fach amb las responsas del questionari de recuèlh de donadas.

Aital, ai soscat a doas solucions que pòdon ajudar los ensenhant a integrar aquel aspècte dins lor classa, e l'organizar sus una annada o sus un cicle, per çò que sovent, los ensenhaires bilingues an de classes compausadas d'un doble o d'un triple nivèl.

La primièra solution que pòt èsser mesa en plaça es la d'una programacion especifica a la lenga e a la cultura, coma disciplina a part entièra. Aquò pòt permetre de s'assegurar de ligar lenga e cultura tot lo long de l'annada. Pasmens, existís una limita. En efiech, la cultura correspond pas a una disciplina a part d'entièra, se nos referissèm al Bulletin Oficial de l'Educacion Nacionala present sus la pagina seguenta. Pr'aquò, la podèm ensenhar sul temps de lenga que representa 1 ora 30 per setmana en cicle 3. Mas cal prene en compte lo fach qu'aqueste temps compren lo temps de lenga estrangiera coma l'anglés o l'espanhòl, segon l'escòla. Aital, es pas possible de far unicament de lenga occitana pendent aqueste.

Domaines disciplinaires	Horaires	
	Durée annuelle	Durée hebdomadaire moyenne
Français	288 heures	8 heures
Mathématiques	180 heures	5 heures
Langues vivantes (étrangères ou régionales)	54 heures	1 h 30
Éducation physique et sportive	108 heures	3 heures
Sciences et technologie	72 heures	2 heures
Enseignements artistiques	72 heures	2 heures
Histoire et géographie Enseignement moral et civique **	90 heures	2 h 30
Total	864 heures	24 heures*

Extrach de l'article 2 del Bulletin Oficial n°44 del 26 de novembre 2015, suls oraris d'ensenhament de las escòlas mairalas e elementàrias

Una segonda solucion s'ofrís als ensenhaires : inclure la cultura dins totas las programacions disciplinaris. L'avantatge de far aital es d'estudiar los diferents aspèctes de la cultura que se retròban al crosament de las disciplinas. Aital, aquò demanda un perlongament de las programacions e una soscadissa mai desenvolopada que se pòt far en equipa per assegurar una continuitat.

Fin finala, aquestas doas solucions permetton de ligar la lenga e sa cultura e mòstran que la cultura pòt èsser un supòrt per aquesir de competéncias lengatgièras, linguisticas mas tanben disciplinaris.

Conclusion generala

Coma l'avèm pogut veire dins aqueste memòri de recèrca, las questions a l'entorn del bilinguisme e de l'ensenhament de las lengas son nombrosas. Aqueste memòri foguèt un mejan de respondre a mos questionaments a l'entorn de la tematica de la cultura e de bastir de recèrcas a l'entorn de la problematica generala qu'èra : "Perque e cossi en classa bilingua, ligar l'ensenhament/aprendissatge de la lenga amb sa cultura ? "

Aital, aprèp diferentas lecturas teoricas sul bilinguisme e sus la tematica causida, l'elaboracion de mon protocòl de recèrca m'a permés de completar las donadas teoricas amb de donadas de terrenh, auprèp de regents, e, en estudiants las practicas que son fachas dins las classes per inclure la cultura. D'aqueste biais, las resultas an mòstrat que la cultura es al servici de la lenga e qu'existís de nombroses mejans de la far viure en classa bilingua, a través totas las disciplinas d'ensenhament mas tanben d'un biais transdisciplinari, en tot seguissant las instruccions oficialas de l'Educacion Nationala.

Fin finala, aqueste trabalh de recèrca foguèt una experiéncia fòrça formativa peu ièu. Totes los questionaments pausats pòràn èsser perlongats al fial de ma carrièra professionala e son susceptibles d'evoluir dins lo temps. Tanben, espèri poder desvolopar de programacions qu'intègran l'aspècte cultural per totas las disciplinas.

Bibliografia

- Abdelilah-Bauer, B. (2015). *Le défi des enfants bilingues: Grandir et vivre en parlant plusieurs langues.* La Découverte.
<https://doi.org/10.3917/dec.abdel.2015.01>
- Courrier International. (2004, 6 décembre). *La diversité linguistique : un atout pour l'humanité.* Courrier international.
<https://www.courrierinternational.com/article/2000/02/24/la-diversite-linguistique-un-atout-pour-l-humanite>
- Bijeljic-Babic, R. (2017). 1. Qu'est-ce que le bilinguisme ?. Dans : , R. Bijeljic-Babic, *Enfant bilingue: De la petite enfance à l'école* (pp. 21-28). Odile Jacob
- Università di Corsica Pasquale Paoli. (2013b, novembre 26). *Bilinguisme : acquisition et avantages* [Vidéo]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=UwQrCw9ToXA>
- Bedel, A. , *Apreni amb doas lengas,* (Piget Prod.).
<https://vimeo.com/12093356>
- Circulaire du 14/12/2021 sur l'enseignement des langues et cultures régionales,
<https://www.education.gouv.fr/bo/21/Hebdo47/MENE2136384C.htm>
- Entretien Dalgalian 2009,
https://www.reseau-canope.fr/fileadmin/user_upload/Academies-ateliers/DT_Languedoc-Roussillon_Midi-Pyrenees_LRMP/occitan/entretien_dalgalian.pdf
- Gajo, L. (2001). *Immersion, bilinguisme et interaction en classe*, Paris, Didier, coll. LAL ("Langues et apprentissage des langues").

- Circulara n° 2003-090 du 05/06/2003, intitulada Mise en œuvre de l'enseignement bilingue à parité horaire

- BO n°33 du 13/09/2001 ,
<https://www.education.gouv.fr/botexte/bo010913/MENE0101626C.htm#:~:text=L'enseignement%20bilingue%20%C3%A0%20parit%C3%A9,'activit%C3%A9%20et%20d'apprentissage.>

- Enquesta sociolinguistica de l'OPLO sus l'occitan.
https://www.ofici-occitan.eu/wp-content/uploads/2020/09/OPLO_Enquete-sociolinguistique-occitan-2020_Resultats.pdf

- HUMBOLDT Wilhelm, 2000 [1828], trad. fr. éd. bilingue, Sur le caractère national des langues et autres écrits sur le langage, Paris, Points Seuil.

- R. Galisson, « La culture partagée : une monnaie d'échange interculturelle », Dialogues et culture 32 (Paris : FIPF, 1988) 83.

- Alén Garabato, C. (2006). Enseigner l'occitan / en occitan aujourd'hui : un parcours du combattant.... *Éla. Études de linguistique appliquée*, no<(sup>143), 265-280. <https://doi.org/10.3917/ela.143.0265>

- Préface d'Òc-Ben ! première année d'occitan, livre de l'élève sous la direction de J. Salles Lousteau, SCEREN, CNDP, CRDP Aquitaine, 2003

- Pierre Bange, « À propos de la communication et de l'apprentissage de L2 (notamment dans ses formes institutionnelles) », Acquisition et interaction en langue étrangère [En ligne], 1 | 1992, mis en ligne le 06 février 2012, consulté le 14 avril 2022. URL : <http://journals.openedition.org/aile/4875> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/aile.4875>

- Retour d'expérimentation manuel Euromania 2012
https://laces.u-bordeaux.fr/wp-content/uploads/2015/12/2012_Escud%C3%A9-retour-d-exp%C3%A9rimentation-manuel-euromania-analyse-Copie.pdf

- Goupil, C. , Olivier, M. , Reveyzaz, N. (2016). Une définition de l'interdisciplinarité vidéo; Réseau Canopé.<https://www.reseau-canope.fr/notice/une-definition-de-linterdisciplinarite.html>

- Lascaux, M. & Morel, A. (2015). 31. Transdisciplinarité: Principes et cadres de l'accompagnement transdisciplinaire. Dans : Alain Morel éd., *Addictologie: En 49 notions* (pp. 351-361). Paris: Dunod.
<https://doi.org/10.3917/dunod.morel.2015.01.0351>

- Gérard, F. & Roegiers, X. (2009). Fiche 22. Interdisciplinarité et transdisciplinarité. Dans : , F.

ANNÈXES

Annèxe 1: Questionari de recuèlh de donadas a destinacion dels ensenhaires de classas bilinguas francés/occitan

Lo questionari es en accés sul ligam seguent :

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeAIMUrdOWUXLTHe2I5Hheu5pUnuvpJcpE8xa8QrKMxFesEuQ/viewform?usp=pp_url

1) Ensenhatz en:

- ☐ Cicle 1
- ☐ Cicle 2
- ☐ Cicle 3

Precisatz los nivèls dins los quals ensenhatz:

2) Avètz un merlet especific a la lenga occitana dins lo vòstre emplec del temps ?

- ☐ Òc
- ☐ Non
- ☐ Autre: precisar

3) Se òc, quin es lo volum orari consacrat a aqueste temps de lenga ?

.....

3bis) Cossi definiriatz-vos çò qu'es la cultura occitana ? (Donatz quelques exemples)

4) Per vosautres, l'aspècte cultural en classa bilingua es:

- ☐ Mai important que la lenga
- ☐ Mens important que la lenga
- ☐ Son tan importants l'un coma l'autre
- ☐ Sabi pas

5) Per vosautres, en classa bilingua, la lenga e la cultura pòdon èsser dissociadas ?

- ☐ Òc
- ☐ Non
- ☐ Sabi pas
- ☐ Autres: A precisar

6) Podèm ensenhar una lenga sens sa cultura ?

- ☐ Òc
- ☐ Non
- ☐ Sabi pas
- ☐ Autres: A precisar

7) Pensatz integrar l'aspècte cultural dins vòstra classa ?

- ☐ Òc
- ☐ Òc mas pas pro
- ☐ Non
- ☐ Non mas aimariái
- ☐ Sabi pas
- ☐ Autre: a precisar

8) Avètz una programacion especifica a l'ensenhament de l'aspècte cultural ?

- ☐ Òc
- ☐ Non
- ☐ Autres: precisar

9) Se òc, quant de temps i es dedicat ? Precisatz se s'agís d'un temps setmanier, per periòde, per semèstre.

.....

10) Integratz l'aspècte cultural dins las autras disciplinas ensenhadas ?

(matematicas, EPS, ...)

- ☐ Òc
- ☐ Non

☐ Se òc, precisar cossi l'integratz.

.....

11) S'avètz un temps de lenga occitana, integratz l'aspècte cultural pendent aqueste temps ?

☐ Òc

☐ Non

☐ Autre: a precisar

12) Se integratz pas l'aspècte cultural, es per quina(s) rason(s) ? (mantunas responsas possiblas)

☐ Per manca de temps

☐ Per manca de ressorsas

☐ Perque los programas son pas pro precises sus aqueste punt

☐ Autre: a precisar

13) Quins exemples d'apòrt cultural podètz citar ?

Annexe 2 : Exemples de creacions dels escolans pendent la seqüència interdisciplinari sul Drac menada en classe

